

Neuvoston päätelmät kulttuurista EU:n ulkosuhteissa ja erityisesti kehitysyhteistyössä

(2015/C 417/06)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO,

1. PALAUTTAEN MIELEEN, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 167 artiklan 3 ja 4 kohdassa kehoitetaan unionia ja sen jäsenvaltioita suosimaan yhteistyötä kolmansien maiden sekä kulttuurin alalla toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa ja pyydetään unionia ottamaan kulttuuriin liittyvät näkökohdat huomioon muiden perussopimusten määräysten mukaisessa toiminnassaan, erityisesti kulttuuriensa monimuotoisuuden vaalimiseksi ja edistämiseksi;
2. KOROSTAEN, että kulttuuri EU:n ulkosuhteissa, myös kehitysyhteistyössä, kuuluu Euroopan unionin kulttuuria koskevassa asialistassa ⁽¹⁾ ja neuvoston sittemmin hyväksymissä kulttuurialan työsuunnitelmissa ⁽²⁾ esitettyihin painopisteisiin ja että monialainen yhteistyö on tärkeää, kun pyritään lisäämään johdonmukaisuutta eri politiikan alojen välillä, kuten on painotettu useissa äskettäin hyväksytyissä neuvoston päätelmissä ⁽³⁾;
3. OTTAEN HUOMIOON, että SEUT 208 artiklan mukaan unionin kehitysyhteistyöpolitiikkaa harjoitetaan unionin ulkoisen toiminnan periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti ja unionin ja jäsenvaltioiden kehitysyhteistyöpolitiikat täydentävät ja tukevat toisiaan;
4. PALAUTTAEN MIELEEN, että Yhdistyneissä kansakunnissa on hyväksytty kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 ⁽⁴⁾, jonka useissa tavoitteissa on selkeä viittaus kulttuuriin, ja että neuvosto hyväksyi 16. joulukuuta 2014 päätelmät vuoden 2015 jälkeisestä muutosohjelmasta ⁽⁵⁾ ja että kyseisissä päätelmissä todetaan, että kulttuurilla sekä maailman kulttuuriperinnöllä ja luovilla aloilla voi olla tärkeä rooli osallistavan ja kestävä kehityksen toteuttamisessa;
5. TÄHDENTÄEN, että EU:ta ohjaavat kaikkien ihmisoikeuksien – niin kansalais- ja kulttuurioikeuksien kuin poliittisten, taloudellisten tai sosiaalisten oikeuksien – yleismaailmallisuus, jakamattomuus sekä keskinäinen riippuvuus ja yhteys ⁽⁶⁾;
6. PALAUTTAEN MIELEEN, että EU ja sen jäsenvaltiot ovat liittyneet kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä vuonna 2005 tehtyyn Unescon yleissopimukseen ja siten sitoutuneet panemaan sen täytäntöön. Yleissopimuksessa korostetaan muun muassa tarvetta sisällyttää kulttuuri strategisena tekijänä kehityspolitiikkaan ja että kulttuurista moninaisuutta voidaan suojella ja edistää vain, jos taataan ihmisoikeudet ja perusvapaudet;

OLLEN VAKUUTTUNUT siitä, että kulttuurin on oltava osa unionin ulkosuhteisiin ja kehitysyhteistyöhön sovellettavaa strategista ja monialaista lähestymistapaa ottaen huomioon kulttuurin merkittävä kyky vahvistaa näitä politiikkoja edistämällä pitkän aikavälin suhteiden luomista ihmisten välisen vuorovaikutuksen, keskinäisen yhteisymmärryksen, luottamuksen ja uskottavuuden pohjalta;

OTTAEN ASIANMUKAISESTI HUOMIOON Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden toimivaltuudet sekä toissijaisuusperiaatteen;

KOROSTAA SEURAAVAA:

Kulttuuri EU:n ulkosuhteissa

7. Jotta voitaisiin hyödyntää kulttuurin potentiaali ulkosuhteiden tärkeänä osana, tavoitteena on Euroopan kulttuurien monimuotoisuuden ilmentämisen ohella oltava vuoropuhelua, keskinäistä kuuntelua ja oppimista,

⁽¹⁾ Hyväksytty Euroopan unionin kulttuuria koskevasta asialistasta 16. marraskuuta 2007 annetulla neuvoston päätöslauselmalla (EUVL C 287, 29.11.2007, s. 1).

⁽²⁾ Viimeisin on kulttuurialan työsuunnitelma (2015–2018) (EUVL C 463, 23.12.2014, s. 4).

⁽³⁾ Viimeisimpänä 26.11.2012 annetut neuvoston päätelmät kulttuurialan yhteishallinnasta (EUVL C 393, 19.12.2012, s. 8).

⁽⁴⁾ YK:n kestävä kehityksen huippukokouksessa (New York, 25.–27. syyskuuta 2015) hyväksyttiin kestävä kehityksen toimintaohjelma 2030 ("Muuttakaamme maailmamme") ja maailmanlaajuiset kestävä kehityksen tavoitteet (SDG:t), jotka korvaavat vuosittuhattavoitteet (MDG:t), <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

⁽⁵⁾ 16716/14.

⁽⁶⁾ Sananvapautta verkossa ja verkon ulkopuolella koskevat EU:n ihmisoikeussuuntaviivat (asiak. 9647/14).

yhteisten valmiuksien kehittämistä ja globaalia solidaarisuutta koskevan uuden hengen luominen ⁽¹⁾, kuten kulttuuria EU:n ulkosuhteissa koskevassa valmistelutoimessa ⁽²⁾ ja kulttuuria ja ulkosuhteita Kiinan kanssa koskevassa raportissa ⁽³⁾ suositellaan.

8. On kuitenkin tarpeen koordinoida paremmin pyrkimyksiä vahvistaa strateginen eurooppalainen lähestymistapa, jonka tavoitteena on kulttuurin yhtenäinen ja johdonmukainen sisällyttäminen EU:n ulkosuhteisiin ja jolla vaikutetaan siihen, että unionin ja sen jäsenvaltioiden toimet olisivat toisiaan täydentäviä. Tällainen lähestymistapa pitäisi sisällään muun muassa aihekohtaiset ja maantieteelliset painopisteet, realistiset tavoitteet ja tulokset, kohderyhmät, yhteiset intressit ja aloitteet, rahoitussäännökset, kansalaisten osallistumisen ja toteutustavat.
9. EU:n tasolla sovellettavan strategisen lähestymistavan avulla voitaisiin myös puuttua tehokkaammin tähänhetkisiin haasteisiin, joita ovat esimerkiksi muuttoliikekriisi, radikalisoituminen ja muukalaisviha, kulttuuriperinnön tuhoaminen ja vaarantaminen ja kulttuuriesineiden laitton kauppa.

Kulttuuri kehitysyhteistyössä

10. Poliitiikan johdonmukaisuuden edistäminen on erityisen tärkeää kehitysyhteistyön osalta ottaen huomioon jäsenvaltioiden ja EU:n merkittävä rooli tällä alalla ja myös suhteessa kestävän kehityksen toimintaohjelmaan 2030.
11. Kulttuuri on olennainen osa kehityksen inhimillistä, yhteiskunnallista, taloudellista ja ympäristöulottuvuutta ja sen vuoksi kestävän kehityksen avaintekijöitä ottaen huomioon, että:
  - kumppanimaiden dynaamiset kulttuuri- ja luovat alat, kulttuuriperintö mukaan lukien, voivat edistää köyhyyden torjuntaa, sillä ne ovat tärkeitä kasvun, työllisyyden, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja paikallisen kehityksen vauhdittajia
  - kulttuurilla sekä kulttuurisen moninaisuuden edistämällä ja kunnioittamisella on tärkeä rooli konfliktinestossa, rauhanrakentamisessa ja sovinnonteossa konfliktialueilla ja konfliktista toipuvilla alueilla
  - kulttuurienvälinen vuoropuhelu lisää ymmärtämystä ja tiivistää kumppanuutta sidosryhmien välillä
  - kulttuuri- ja media-alan riippumattomuus on perusedellytys mielipiteen- ja sananvapaudelle, kulttuuriselle moninaisuudelle, aktiiviselle demokraattiselle kansalaisuudelle ja kestäväälle demokratiakehitykselle
  - erityisten kulttuuri- ja kehitysyhteistyöstrategioiden omaksuminen luo edellytykset tehokkaammille ja kestävämmille toimille monilla aloilla.
12. Jotta kulttuurin vahvaa potentiaalia kuitenkin hyödynnettäisiin täysipainoisesti kehitysyhteistyössä, olisi kehitettävä yhdenmukainen lähestymistapa, johon kuuluisivat kulttuuriulottuvuuden valtavirtaistaminen kehitysohjelmissa sekä kulttuurialan toimijoille kertaluonteisten toimien sijasta pidemmällä aikavälillä annettava asianmukainen tuki.
13. Tällainen lähestymistapa voisi perustua muun muassa seuraaviin osatekijöihin:
  - tunnustetaan kulttuurin arvo sellaisenaan ja kehitysyhteistyön edistäjänä
  - määritellään yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta koskevan yhteisymmärryksen pohjalta käytännön tapoja valtavirtaistaa kulttuuriulottuvuus alakohtaisten kehitysohjelmien laadinnassa
  - tuetaan kulttuurialan ja luovien alojen jäsenneiltyä kehittämistä pitkällä aikavälillä kumppanimaisissa erityisesti valmiuksien kehittämistä, kulttuurin kokonaisvaltaista hallintaa ja teollis- ja tekijänoikeuksien suojajärjestelmiä silmällä pitäen
  - tehostetaan toimia aineellisen ja aineettoman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemiseksi ja säilyttämiseksi

⁽¹⁾ Myös EU:n ulkoisten toimien kulttuuriulottuvuudesta 12. toukokuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin päätöslauselman mukaisesti.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin vuonna 2012 käynnistämää valmistelutoimea ”Kulttuuri EU:n ulkosuhteissa” toteutettiin vuosina 2012–2013. Sen tavoitteena oli tukea käynnissä olevaa poliittista pohdintaa kulttuurin aseman vahvistamisesta ulkosuhteissa ja rohkaista jatkamaan tällä alalla tehtävää työtä. Loppuraportti julkaistiin vuonna 2014: <http://cultureinexternalrelations.eu/main-outcomes/>

⁽³⁾ A strategy for EU-China cultural relations. Kulttuuri- ja ulkosuhdealan asiantuntijaryhmän raportti – Kiina (marraskuu 2012).

- korostetaan koulutuksen roolia moniarvoisuuden, syrjimättömyyden, suvaitsevaisuuden, oikeuden, solidaarisuuden sekä miesten ja naisten tasa-arvon edistämässä
- laaditaan realistinen määrä ensisijaisia toimintalinjoja, joita voidaan tarkistaa säännöllisesti selvän kuvan saamiseksi hankkeiden tuloksista sekä niiden vaikutuksista kestäväan kehitykseen, köyhyyden torjuntaan, sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen sekä kasvun ja työllisyyden edistämiseen
- pyritään unionin, jäsenvaltioiden ja muiden toimijoiden nykyisten ohjelmien ja rahoitusjärjestelmien ja -välineiden keskinäiseen täydentävyyteen, ja lisätään tarvittaessa mahdollisuuksia tukea niihin liittyviä kulttuurialoitteita
- sovelletaan alhaalta ylöspäin -lähestymistapaa, jolla edistetään kansallista ja paikallista omavastuullisuutta, johon kumppanimaat osallistuvat ja jossa ovat osallisina kaikki sidosryhmät, erityisesti hallituksista riippumattomat järjestöt, kansalaisyhteiskunta ja yksityinen sektori.

14. Nopea reagointi olisi erittäin tärkeää Agenda 2030:ssa asetettujen kestäväan kehityksen tavoitteiden⁽¹⁾ tulevan täytäntöönpanon ja seurannan kannalta sen varmistamiseksi, että kulttuuri otetaan riittävällä tavalla huomioon ja että se voi täyttää tehtävänsä tältä osin.

NÄIN OLLEN KEHOTTAJAA JÄSENVALTIOITA JA KOMISSIOTA:

15. osallistumaan Luxemburgin isännöimään *ad hoc* -työryhmään. Työryhmä osallistuu kulttuurin ja kehitysyhteistyön alalla sovellettavan konkreettisen, näyttöön perustuvan, yhteisesti hyväksytyyn ja kauaskantoisen lähestymistavan laatimiseen.

Jotta autettaisiin kentällä vaikuttavia eri toimijoita toimimaan johdonmukaisesti keskenään, työryhmä kerää ja vaihtaa tietoa kulttuurialan ja kehitysyhteistyön parhaista käytännöistä ja tarkastelee käytännössä havaittua näyttöä kulttuurin vaikutuksesta kehitykseen.

Työryhmä kokoontuu aluksi kaudella 2016–2017, se on luonteeltaan epävirallinen ja siihen osallistuminen on vapaaehtoista. Sen jäsenenä voi olla toimijoita sekä kulttuurin että kehitysyhteistyön aloilta, etenkin jäsenvaltioista (erityisesti vuorossa olevasta ja sitä seuraavasta neuvoston puheenjohtajavaltioista), komissiosta, Euroopan parlamentista, asiaankuuluvista kehitysyhteistyön ja kulttuurin alalla toimivista kansainvälisistä järjestöistä, kumppanimaista, ulkopuolisista kumppaneista, erityisesti EUNIC-verkostosta (EU:n kansallisista kulttuuri-instituuteista), sekä kansalaisyhteiskunnan ja hallituksista riippumattomien järjestöjen foorumeilta.

Työryhmän työn tulokset esitetään asiaankuuluville, erityisesti kulttuuria ja kehitysyhteistyötä käsitteleville neuvoston valmisteluelimille.

JA PYYTÄÄ KOMISSIOTA:

16. vahvistamaan kulttuuria yhtenä erityisenä ulottuvuutena, jolla voidaan vaikuttaa kehitysyhteistyöhön

17. yhdessä unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan kanssa laatimaan ja esittämään neuvostolle edellä esitettyjen periaatteiden pohjalta sellaisen aiempaa strategisemman lähestymistavan kulttuuriin ulkosuhteissa, jolla tuettaisiin muun muassa taiteellista vapautta, kulttuuri-ilmaisun vapautta sekä kulttuurisen moninaisuuden ja kulttuuriperinnön kunnioittamista.

⁽¹⁾ Erityisesti päätavoite nro 4 (alataavoite 4.7), päätavoite 8 (alataavoite 8.9), päätavoite 11 (alataavoite 11.4) ja päätavoite 12 (alataavoite 12.b).